

УДК 35-001.4(4/9:477)

М. І. Зінчук,
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування, Івано-Франківський
національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ

ГЕНЕЗИС НАУКОВОГО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В СВІТІ ТА УКРАЇНІ

М. Zinchuk,
postgraduate student, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

GENESIS OF SCIENTIFIC UNDERSTANDING OF THE CONCEPT OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE WORLD AND IN UKRAINE

Статтю присвячено розгляду генезису поняття публічного адміністрування у світі загалом та Україні зокрема. Дійдено висновку, що ідеологією нового публічного врядування в Україні має бути цілісна сукупність моральних, соціальних, економічних та культурницьких ідей, спрямованих на утвердження національної держави через особисту свідомість людини. Становлення поняття "публічного управління" пов'язано із наявністю процесу, котрий можна назвати роздержавленням управління і який полягає у передачі частині функцій держави органам місцевого самоврядування, приватному сектору та неурядовим організаціям. Таким чином виконання управлінських функцій у публічній сфері (сфері суспільних інтересів) здійснюють не лише органи державної влади, а й інституції місцевого самоврядування, громадські організації і навіть фізичні та юридичні особи у ситуаціях, коли їх діяльність торкається суспільних справ.

The article is devoted to the consideration of the genesis of the concept of public administration in the world and separately in Ukraine. It was concluded that the ideology of the new public governance in Ukraine should be an integral set of moral, social, economic and cultural ideas aimed at the establishment of a national state through the personal consciousness of man.

The formation of the concept of "public administration" is connected with existence of a process that may be called the denationalization of management, meaning transferring part of the state's functions to local governments, the private sector and non-governmental organizations. Thus, the execution of managerial functions in the public realm (the sphere of public interests) is carried out not only by state authorities, but also by local government institutions, public organizations and even individuals and legal entities when their activities affect public affairs.

Ключові слова: публічне врядування, державне управління, держава, "належне врядування", поняття публічного управління.

Key words: public administration, state, competent governance, the concept of public administration.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвиток держави, демократизація українського суспільства та розбудова сучасної системи державного управління зумовлює необхідність впровадження нових цінностей та принципів публічного менеджменту в діяльності владних інститутів. Зокрема особливо помітним стала необхідність розгляду питання ефективності державного управління після кризи революційних подій 2013—2014 років. Вирішення цих завдань потребує значного поліпшення організації роботи органів державного управління та місцевого самоврядування, зумовлює зростання вимог до рівня професійної підготовки управлінської еліти. Обґрунтуванню цих заходів мають передувати наукові дослідження понятійного апарату, існуючих моделей децентралізованого публічного управління розвинених країн світу, а також практична реалізація вимог і принципів публічного адміністрування, що успішно застосовуються у зарубіжних країнах.

За таких умов надзвичайної актуальності для України з огляду обраного євроінтеграційного курсу нашої країни набирає проблематика переходу від концепції "державного управління" (де держава є головним ке-

рівним суб'єктом суспільного розвитку та регулювання суспільних відносин), до більш широкого європейського концепту "публічного врядування", за якого процеси суспільного розвитку регулюються усією системою інституцій публічної влади, в тому числі громадянським суспільством, бізнесом тощо на рівноправних партнерських засадах з інституціями державної влади.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає підстави стверджувати, що коріння проблематики підходів до розуміння публічного адміністрування починається з ХІ ст., коли з'являється самостійне поняття "публічний службовець" [4]. Власне, концепт "публічного управління" з'являється у 1972 р. у роботі Десмонда Кілінга "Management in Government" [17]. Значний вклад в теоретичний розвиток проблематики статті внесли такі західні вчені: К. Поллітт [25], Г. Букерт [20], Б. Гурне [5], Г. Райт [16], М. Джонс [22], В. Фокс і Х. Віссінк [21] та ін. Серед вітчизняних науковців слід виділити дослідження О. Амосова та Н. Гавкалової [1], Е. Афоніна, та О. Крюкова [2], О. Власюка, Т. Дерюгіної та І. Запатрі-

на [4], А. Мельника, О. Оболенського та Л. Гордієнко [8; 13], В. Козака [9], Лі Жуйтін [11], Н. Мельтюхової і В. Дзондзюка [15], С. Чернова [18], Н. Філіпової [17], О. Ястремської та Л. Мажник [19] та ін. Вони торкалися тих чи інших аспектів проблеми становлення поняття державного управління, концепції та напрями розвитку і застосування на державному рівні.

Щоправда, в науковому світі ще не склалася єдиного бачення щодо уставленого поняття, яке розкриває суть та принципи публічного адміністрування в Україні.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розкриття становлення та розвитку наукового розуміння поняття публічного адміністрування в світі та Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Системи публічного управління — як механізм впорядкування життєдіяльності відповідного суспільства, державно-організованих людських спільнот — значним чином впливають на те, наскільки успішними є країни в цілому. До успішних належать найрозвинутіші, серед них — Японія, Канада, США, Велика Британія, Швейцарія, Німеччина, Норвегія, Австралія, Швеція, Франція, Австрія, або ті, що досягли значного поступу на шляху свого розвитку, серед яких — Латвія, Литва, Естонія, Фінляндія, Польща. Ці азартні держави змагаються між собою навипередки: у кого будуть найкращі економічні показники розвитку, у кого найкраща медицина, освіта, екологія, зрештою, якість життя пересічного громадянина загалом. Ефіопію, Малі, деякі інші африканські держави, відносять до "найгірших місць для життя". В той же час є держави, які не багаті на природні ресурси, але успішні, які територіально великі, але успішні, які належать до вільного економічного простору, але не успішні. У календарі гуцулів 1935 року є такий запис: "Нема в світі бідних країн, лиш є бідні люде, шо ни знають ходити и управѣти ек си належит свої землі" [10].

Крістофер Поллітт, професор з публічного управління Лювєнського католицького університету, стверджує, що термін "публічне управління" можуть використовувати у щонайменше трьох основних значеннях: діяльність державних службовців і політиків (1), структури і процедури органів державної влади (2), системне вивчення: діяльності та структур і процедур (3) [26, с. 12—13]. Один з сучасних дослідників публічного управління Гірт Букерт наголошує на тому, що "публічне управління не є якимось нейтральним, технічним процесом, натомість — діяльністю, яка тісно пов'язана з політикою, законом та громадянським суспільством" [20].

На думку В. Авер'янова, державне управління — це особливий вид діяльності держави, який ґрунтується на здійсненні нею управлінського, себто організаційного, впливу на сфери та галузі громадського життя, що вимагають певного втручання шляхом використання повноважень структур виконавчої влади [6].

О. Оболенський і А. Мельник визначають державне управління як цілеспрямований організаційний та регулюючий вплив держави на стан та розвиток суспільних процесів, свідомість, поведінку та діяльність особи і громадянина з метою досягнення цілей та реалізації

функцій держави, відображених у її законодавчих актів, шляхом запровадження державної політики, виробленої політичною системою та законодавчо закріпленої через діяльність органів державної влади [13, с. 32].

Г. Райт трактує державне управління з погляду сутності, реального змісту діяльності або форм, яких воно набуває чи в яких існує. При цьому теорія державного управління є частиною державного процесу, а її сферою виступає аналіз організаційного середовища, в якому і функціонує державне управління, що і виступає видом професійної діяльності [16].

Дослідивши погляд вищезазначених авторів на поняття "державне управління" та з огляду на публічність державного управління та його вплив на суспільство можна стверджувати, що публічне управління — це взаємна праця органів державної влади із суспільством у вигляді реалізації державних функцій (управлінських, економічних, оборонних, соціальних та інших) з метою отримання якісного позитивного результату завдяки реалізації поставлених завдань та контролю якості їх виконання.

Разом з тим у системі публічного управління завжди визначальну роль відіграє така його структурна складова як державне управління, яке здійснює управлінський вплив на всі сфери суспільного життя. Система публічного управління охоплює багато підсистем: політичну, економічну, правову, соціальну, гуманітарну тощо, і на процес її формування та розвитку, безперечно, впливають як внутрішні (нестабільність соціально-політичної системи держави тощо), так і зовнішні (світова фінансова і економічна криза, геополітичне середовище, глобалізація тощо) чинники.

З кінця ХХ ст. у вітчизняній науковій літературі з проблем державного управління та політології набувають поширення поняття "публічне управління" й "публічне адміністрування". При цьому під публічністю розуміється така властивість управління як орієнтація на суспільні інтереси, відкритість для громадськості, зв'язок з певною територіальною спільнотою людей. В науці поняття публічного й державного управління надзвичайно тісно пов'язані між собою та разом — з поняттям "публічне адміністрування", яке має вузьке й розширене трактування. Так, у вузькому розумінні публічне адміністрування розглядається як професійна діяльність державних службовців, яка включає всі види діяльності, спрямовані на реалізацію рішень уряду, як міждисциплінарна академічна сфера, що базується на теорії та концепціях економіки, політичних наук, соціології, адміністративного права, менеджменту. У широкому сенсі під публічним адмініструванням розуміють всю систему адміністративних інститутів із ієрархією влади, за допомогою якої відповідальність за виконання державних рішень спускається зверху донизу [17].

У процесі еволюціонування публічного адміністрування сформувалось три основні моделі [1, с. 6—13]:

1. "Old Public Management" — класична бюрократична форма організації за М. Вебером.
2. "New Public Management" — сукупність адміністративно-політичних стратегій реформування, в основу якої покладено переважно тлумачення адміністративної діяльності крізь призму приватної економіки (походить від теорії суспільного вибору (Public Choice) і менеджменту).

3. "Good Governance" — найвищий розвиток соціально-економічної системи характеризує соціально орієнтоване управління та визначає управління на розвинених демократичних засадах.

Основними функціями публічного управління та адміністрування є розроблення державної політики, планування, організація, керівництво, підбір кадрів і їхня мотивація, контроль і оцінювання [21, с. 4—5]. У 1960—70 рр. публічний сектор розростався, відповідаючи на потребу забезпечувати добробут держав. Протягом цього часу у багатьох країнах запроваджували великі соціальні програми, участь держави в економічних процесах зростала. Пізніше кількість державних службовців збільшувалася, а ККД роботи органів державної влади та довіра громадян до державних інституцій поступово зменшувалися.

Ініціатива зменшити кількість урядових програм (близько 1000) у Канаді вийшла від приватного сектора в 1985 році [22]. І лише 1994 року в Канаді розпочали реформу публічного управління, і першим заходом став повний "аудит" усієї діяльності публічного сектора.

"Нове публічне управління" — модель, яку запропонували на початку 1980 років Д. Осборн і Т. Геблер, і яку адаптували в США. За президентства Клінтона (1992—2000) віце-президент Ал Гор реформував федеральні агенції відповідно до моделі "нового публічного управління", яка пропагувала використання інновацій, ресурсів і управлінських ідей приватного сектора для вдосконалення публічного сектора [25, с. 248—251]. Метою реформи публічного управління, яку проводили одночасно з іншими економічними реформами, було зробити "урядову машину" спроможною забезпечувати загальний напрям розвитку ліберальної економіки.

Для країн Центрально-Східної Європи стартові позиції, виклик, та основні цілі проведення реформ публічного управління були відмінними від більшості країн Західної Європи. Трансформація публічного сектора в Польщі розпочалася 1989 року, тоді коли змінилася її політична система. У період з 1989 по 2008 рр. у Польщі створено цілу низку нових структур, які сприяли запровадженню демократичного врядування та верховенства права [23, с. 248].

У результаті демократичних перетворень, що відбулися на теренах нашої країни, настає час перетворень у площині реалізації управлінської діяльності. Нова концепція публічного управління та адміністрування повинна ґрунтуватися на реальних демократичних цінностях правової держави, запровадженні нової ідеології, у якій пріоритетним є реалізація прав і свобод громадян у спільній діяльності з державними інститутами. Структура виглядає таким чином, що запропоновані заходи сприятимуть прискоренню розвитку в Україні публічного управління. Метою концепції публічного управління має стати поетапне створення такої системи публічного управління, яка забезпечить формування сучасної, ефективної та результативної системи управління та дасть можливість Україні стати на один рівень з країнами розвиненої демократії.

Наступним кроком пропонується переглянути законодавчу базу у сфері державного управління, внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України "Про публічну службу України", урахувавши існуючий досвід розвинених країн західних демократій, які

за короткий термін досягли певних результатів. Необхідно відзначити, що українські реалії та національні традиції ґрунтуються на постійному виборі напрямку руху.

Перебуваючи на геополітичній межі між Заходом і Сходом, між демократичним і авторитарним шляхом розвитку, Україна зробила свій свідомий вибір, але замало зроблено і робиться реальних кроків на цьому шляху. На жаль, на процеси удосконалення діяльності державних інститутів, у тому числі на становлення публічного управління, впливають різні зміни загальнополітичної системи, що відбувається внаслідок виборів різних рівнів (вибори до Верховної Ради України, вибори Президента України, вибори до місцевих органів врядування). Оскільки ці політичні партії мають спільну мету розбудова держави, але не мають спільних поглядів щодо шляху цієї розбудови.

Слід звернути увагу на те, що і процес реформ, який триває у різних сферах суспільного життя майже двадцять років, так і не отримав очікуваних результатів. Адміністративна, пенсійна, банківська реформи фактично так і не розпочалися, залишившись декларацією прагнень різних урядів України. Процес реформування різних гілок влади частково починався, але зміна політичних партій на владному олімпі вносила свої корективи, які його гальмували.

Щоб на майбутнє уникнути помилок та прорахунків потрібно розробити стратегію розвитку країни на перспективу без права перегляду. Цей процес вже потрібно розпочати і рухатися "крок за кроком", максимально абстрагуючись від різних політичних впливів. У цій стратегії обов'язково має бути враховано концепцію публічного управління і закон про публічну службу України та інші законодавчі акти. При цьому слід враховувати пропозиції теоретиків-науковців, практиків-управлінців з обов'язковим урахуванням міжнародного досвіду та залученням громадської думки.

Треба, врешті-решт, наблизити владу до громадян, надавши їм можливість на практиці реалізовувати свої права. Це буде перший крок держави назустріч своїм громадянам і наблизить наше суспільство до вдосконалення діяльності державних інститутів та відкриє шляхи до розвитку публічного управління. Це дасть змогу широко застосувати демократичні досягнення на практиці, допоможе країні стати дійсно відкритою для всього суспільства — влади та громадян. У системі демократичного управління значна роль належить місцевому самоврядуванню, як важливій складовій процесів публічного адміністрування. Адже місцеве самоврядування є тією сферою публічної діяльності, у якій може взяти участь кожен громадянин.

Провідним принципом самоврядування є організаційне і функціональне відокремлення його органів від структур державної влади, взаємовідносини між ними регулюються лише законом. Тому розроблення та впровадження концепції публічного управління як прояв політичного процесу, у якому влада вже не концентрується в централізованій і сильній державній машині, відбувається через децентралізацію (перерозподіл владних повноважень). Влада на цьому рівні розподіляється в широкому інституціональному вияві від урядових структур до органів самоврядування, а також суспільства, з його неурядовими організаціями через створення публічної сфери, де процес — взаємодія влади і громадян

нина — забезпечує рівні інтереси всіх суб'єктів діяльності.

На сьогодні публічне адміністрування в Україні, за оцінкою Лі Жуйтін, перебуває на етапі активного становлення та розвитку, що пов'язано із соціально-політичним становищем в країні, зміною законодавчих нормативно-правових актів [11, с. 3].

Становлення поняття "публічного управління" пов'язано із наявністю процесу, котрий можна назвати роздержавленням управління і який полягає у передачі частини функцій держави органам місцевого самоврядування, приватному сектору та неурядовим організаціям. Таким чином виконання управлінських функцій у публічній сфері (сфері суспільних інтересів) здійснюють не лише органи державної влади, а й інституції місцевого самоврядування, громадські організації і навіть фізичні та юридичні особи у ситуаціях, коли їх діяльність торкається суспільних справ.

Еволюція управління в публічній сфері здійснювалася від жорсткого централізованого державного адміністрування до формування управлінських мереж з одночасним обмеженням монополії держави та розширенням сукупності методів управління. Можна виділити такі основні риси сучасного публічного управління, як спрямованість на забезпечення: ефективності, прозорості, етики та справедливості вчинків.

Порівнюючи "публічне адміністрування" з іншими поняттями, зрозуміло, що все ж таки визначальною функцією лишається управління, яке дозволяє суспільству здійснювати суттєвий вплив на процес прийняття рішень органів влади, громадських організацій тощо. Управління у загальному вигляді в публічному адмініструванні представляє собою організацію діяльності відповідно до вимог об'єктивних законів, організацію і реалізацію цілеспрямованих впливів. Публічне адміністрування розглядає управління з функціональної точки зору як цілеспрямований вплив на суспільство з метою організації та координації їх діяльності в процесі життєдіяльності. Процесуальний підхід до управління в публічному адмініструванні передбачає процес діяльності, прийняття і реалізації управлінських рішень. Суб'єктно-об'єктний підхід — цілеспрямована взаємодія між суб'єктом і об'єктом в системі управління, виступає елементом організації процесу досягнення мети, вирішення завдань.

Як зазначає В. Козак, "На сьогодні система публічного управління охоплює багато підсистем. До її сфери інтересів належать політична, економічна, соціальна, адміністративна, правова, гуманітарна системи тощо. На сферу її формування і розвитку впливають як внутрішні (неврівноваженість соціально-політичної системи держави), так і зовнішні (геополітичні виклики, світові тенденції суспільних перетворень тощо) чинники" [9, с. 66].

Публічне адміністрування є складовою публічного врядування, а також становить процедуру втілення рішень, прийнятих у системі публічного управління. Основним завданням є управління суспільством в цілому, проте С. Чернов та С. Гайдученко виокремлюють наступні основні функції публічної адміністрації:

— управління у сфері економіки (забезпечення матеріальних і духовних потреб усіх членів суспільства).

— управління у сфері соціальних відносин (соціальна сфера життя суспільства включає в себе працю, охорону

здоров'я, освіту, науку, культуру, національні та релігійні взаємовідносини, соціальне та пенсійне забезпечення).

— управління у адміністративно-політичній сфері (внутрішня і зовнішня політика).

— управління в галузі культури та ідеології (конституційні норми про свободу слова, друку, інформації, наукової, творчої і викладацької діяльності, захист пам'яток історії та культури).

— управління у сфері особистого життя людини (регулювання державою має бути мінімальне, допускається лише тоді, коли виникає певне суспільне значення (наприклад, виховання дітей, моральних норм тощо) [5, с. 8].

Більшість рішень суб'єктів публічного управління, частіше за все, вирізняється багатоваріантністю, але водночас є такими, де вкрай складно обрахувати не лише його кінцевий результат (передусім, економічний ефект), а і можливі наслідки (параметри) альтернативних варіантів. Результати впливу публічного управління на добробут населення мають оцінюватися на підставі аналізу переважно кількісних показників, тим самим мінімізуючи їх суб'єктивність. На вплив суб'єктів публічного управління по-різному реагують окремі верстви населення, що обумовлює подальше поглиблення диференціації за рівнем їхнього добробуту. Продовження наукових розвідок за даною проблематикою сприятиме подальшому покращанню рівня та якості життя населення України, зокрема за рахунок вдосконалення публічного управління у цій царині.

Зміна влади та зміна системи влади потребують як теоретичної, так і практичної розшифровки та уточнення, оскільки заява, що зі зміною Президента України у нас відбулася зміна влади, є наївною і непереконливою. Механізмів, вартих уваги, новою владою не запропоновано, крім слабкого реверансу щодо ще більшої "демократизації" українського суспільства. В чому ж тоді ця демократичність проявляється? У замкнутості партійно-політичних еліт, які позбавляють простих людей права брати безпосередню участь в управлінні державою. Питання формування ефективної системи влади зазвичай потребує інституційного оформлення, яке так і не відбулося через все той же політичний істеблішмент Верховної Ради України. На сьогодні в суспільній свідомості ще не переосмислено роль Української держави. І це — проблема. Переважна більшість населення не ототожнює себе з державою, апарат якої завжди асоціювався з репресивними функціями щодо самих українців. Державотворчий процес у зв'язку з конституційною реформою в Україні зайшов у глухий теоретичний кут.

За сучасних умов слід спиратися на те, що публічне управління є способом функціонування і реалізації державної влади як виразника національних інтересів народу. Тому, на наш погляд, ідеологією нового публічного врядування в Україні має бути цілісна сукупність моральних, соціальних, економічних та культурницьких ідей, спрямованих на утвердження національної держави через особисту свідомість людини. Публічне управління — це процес реанімації і реалізації ідей, започаткованих попередніми школами й окремими представниками українського державотворення та ідей, що генерують сучасники для збереження і утвердження України. Специфічність українського публічного управління полягає в тому, що кожне наступне покоління (кращі його пред-

ставники, фрагменти) мають справу з руїнами, і тому поняття спадкоємності часом губиться в століттях. Можна констатувати факт: держава випустила із сфери свого впливу ідеологічну роботу. Публічне управління України повинно мати свою ідеологічну палітру, в яку слід включити системне формулювання і вирішення проблем: а) державної політики; б) національної безпеки; в) геополітики; г) європейської інтеграції; д) регіональної політики і місцевого самоврядування. Через невирішення (непостановку) цих проблем сучасна кадрова політика видається не системою свідомого, ідейного, науково-обґрунтованого відбору, а збігом випадковостей.

Ураховуючи досвід розвинених країн західної демократії, слід зосередитись на розробленні стратегії розвитку України на найближчих десять років, унеможливаючи її перегляд під тиском політичної кон'юнктури. Ключовою складовою стратегії розвитку України має стати концепція публічного управління та закон про публічну службу. Це буде сприяти вдосконаленню діяльності державних інститутів і дасть змогу громадянському суспільству брати участь у прийнятті управлінських рішень, ураховуючи досвід розвинених країн. Усі вищезазначені заходи сприятимуть ефективності та результативності відтворювання демократичної сутності молоді незалежної держави України.

ВИСНОВКИ

Як висновки проведеного дослідження слід зазначити, що в процесі свого становлення поняття "публічне адміністрування" пройшло еволюцію від форми діяльності класичної Веберівської бюрократії та державного управління (як форми зверхності держави над суспільством) до сучасного усвідомлення необхідності спільної взаємодії інститутів держави, місцевого самоврядування, територіальних громад та інституцій громадянського суспільства в рамках концепції "Належного врядування". Тому Україні, що встала на шлях демократизації системи публічного управління та розпочала широкі реформи, зокрема, й у напрямі децентралізації влади корисно не тільки спиратися на наукові розробки класиків теорії "Good Governance", але й вивчати практичний досвід розвинених країн, адаптувати його до вітчизняних умов та ментально-історичних особливостей українського народу.

Перспективними напрямками подальшого дослідження є пошуки інших чинників і механізмів становлення та розвитку публічного управління в Україні, які можуть бути як запозичені, так і побудовані на національних традиціях українського державотворення.

Література:

- Амосов О.Ю. Моделі публічного адміністрування (архетипова парадигма) / О.Ю. Амосов, Н.Л. Гавкалова // Публічне управління: теорія та практика: збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. — Х.: Вид-во "ДокНаукаДержУпр". — Спеціальний випуск. — Червень, 2013. — С. 6—13.
- Афонін Е. Суспільні умови становлення політико-управлінської еліти України [Текст] / Е. Афонін, О. Крюков // Актуальні теоретико-методологічні та організаційно-практичні проблеми державного управління: наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 28 травня 2004 р.: тези доп. — К.: Вид-во НАДУ, 2004. — С. 212—214.

- Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі [Електронний ресурс]: (підсумки 10-ї Міжнар. конф. "Крим-2003") / Л.Й. Костенко, А.О. Чекмарьов, А.Г. Бровкін // Бібліотечний вісн. — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm>

- Власюк О.С. Державне управління: плани і проекти економічного розвитку [Текст]: [монографія] / О.С. Власюк, Т.В. Дерюгіна, І.В. Запатріна. — К.: ВІП, 2006. — 624 с.

- Гурне Б. Державне управління [Текст]: наукові, правові, кадрові та організаційні засади / Бернар Гурне; з фр. переклад Віктор Шовкун. — К.: Основи, 2005. — 167 с.

- Державне управління в Україні: навч. посіб. / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 1999. — 272 с.

- Державне управління і менеджмент [Текст]: [навч. посіб. у табл. і схемах] / Г.С. Одінцова, Г. І. Мостовий, О.Ю. Амосов та ін.; за заг. ред. Г.С. Одінцової. — Х.: Вид-во ХарПІ УАДУ, 2002. — 492 с.

- Державне управління: навч. посіб. [Текст] / [А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, Л.Ю. Гордієнко та ін.]; Голов. упр. держ. служби України. — К.: Знання-Прес, 2003. — 344 с.

- Козак В.І. Публічне управління в системі координат української державності / В.І. Козак // Ефективність державного управління. — 2015. — Вип. 44. — С. 64—70.

- Лаврук М.М. Гуцули Українських Карпат (етнографічне дослідження): монографія / М.М. Лаврук. — Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. — 198 с.

- Лі Жуйтін. Концепція нового державного управління американських учених Т. Геблера та Д. Озборна: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.01 / Лі Жуйтін // Національна академія державного управління при Президенті України. — К., 2016. — 20 с.

- Медведєв І.А. Державне управління регіональним комплексом неперервної професійної освіти (на прикладі Сумської області) [Рукопис]: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / І.А. Медведєв. — Х., 2004. — 22 с.

- Оболенський О.Ю. Державне управління: навч. посіб. / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна, Л.Ю. Гордієнко / за ред. А.Ф. Мельник. — К.: Знання-Прес, 2003. — 343 с.

- Про боротьбу з корупцією [Електронний ресурс]: Закон України від 5 жовтня 1995 р. № 356/95-ВР. — Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin//laws/main.cgi>

- Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / В.Б. Дзюндзюк, Н.М. Мельтюхова, Н.В. Фоміцька; за заг. ред. В.В. Корженка, Н.М. Мельтюхової. — Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2011. — 306 с.

- Райт Г. Державне управління / Г. Райт; пер. з англ. — К.: Основи, 1994. — 192 с.

- Філіпова Н.В. Зміна співвідношення понять "державне управління", "публічне адміністрування", "публічне управління" в системі суспільно-політичної трансформації [Електронний ресурс] / Н.В. Філіпова. // Державне управління: удосконалення та розвиток. —

2015. — № 6. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_6_5

18. Чернов С.І. Текст лекцій з дисципліни "Публічне адміністрування" (для студентів усіх форм навчання за спеціальністю 7.03060101, 8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)") / С.І. Чернов; С.О. Гайдученко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. — Х.: ХНУМГ, 2014. — 98 с.

19. Ястремська О.М. Публічне адміністрування: навчальний посібник / О. Ястремська, Л. Мажник. — Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця. — 2015. — 131 с.

20. Bouckaert, G. Modernizing the Rechtsstaat: Paradoxes of the Management Agenda. (2002), Berlin: Duncker & Humblot.

21. Fox W., Schwella E., Wissink H. Public Management. (2004), Sun Press, pp. 4—6.

22. Johns M. et al. Public Management Reforms in Central and Eastern Europe (2008), NISPAcee Press, pp. 287—291.

23. NISPAcee. Public Management Reforms in Central and Eastern Europe (2008), NISPAcee Press, pp. 245—257; 287—291

24. Public Administration Review, Vol. 56, No. 3 (May — Jun., 1996), pp. 247—255.

25. Pollitt C, Bouckaert G. Public Management Reform: A Comparative Analysis. (2004), Oxford: University Press, pp. 12—13; 24—38; 65—103.

References:

1. Amosov, O. Yu. (2013), "Public administration models", *Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka: zbirnyk naukovykh prats Asotsiatsii doktoriv nauk z derzhavnoho upravlinnia*. — Kh.: Vyd-vo "DokNaukDerzhUpr". — Spetsialnyi vypusk. — Cherven, 2013. — S. 6—13.

2. Afonin, E. and Kriukov, O. (2004), "Socially relevant developments of the political and management elite of Ukraine", *Aktualni teoretyko-metodolohichni ta orhanizatsiino-praktychni problemy derzhavnoho upravlinnia* [Current issues of theoretical and methodological principles of the organization of practical problems in the field of government], *Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiya* [International scientific and practical conference] National academy for public administration, Kyiv, Ukraine, pp. 212—214.

3. Kostenko, L. Y. Chekmarov, A.O. and Brovkin, A.H. (2003), "Library and accessibility of information in the modern world", *Bibliotechnyi visn*, vol. 4. available at: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm> (Accessed 4 Jul 2018).

4. Vlasiuk, O. S. Deriuhina, T. V and Zapatrina, I. V. (2006), *Derzhavne upravlinnia: plany i proekty ekonomichnoho rozvytku*, [Public administration: plans and projects of economic development], VIP, Kyiv, Ukraine.

5. Hurne, B. (2005), *Derzhavne upravlinnia: naukovy, pravovi, kadrovi ta orhanizatsiini zasady* [Public administration: scientific, legal, personnel and organizational principles], *Osnovy*, Kyiv, Ukraine.

6. Averianova, V. B. (1999), *Derzhavne upravlinnia v Ukraini* [Public Administration in Ukraine] Institute of State and Law. V. M. Koretskoho, Kyiv, Ukraine.

7. Odintsovoi, H.S. (2002), *Derzhavne upravlinnia i menedzhment* [Public administration and management], *KharRI UADU*, Kharkiv, Ukraine.

8. Melnyk, A. F. Obolenskyi, O. Yu. and Hordiienko, L. Yu. (2003), *Derzhavne upravlinnia* [Public administration], *Znannia-Pres*, Kyiv, Ukraine.

9. Kozak, V. I. (2015), "Public administration in the coordinate system of Ukrainian statehood", *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*. Vol. 44, pp. 64—70.

10. Lavruk, M. M. (2005), *Hutsuly Ukrainskykh Karpats (etnografichne doslidzhennia)* [Hutsuls of the Ukrainian Carpathians (ethnographic research)] vyd. tsentr LNU im. I. Franka, Lviv, Ukraine.

11. Zhuitin, Li. (2016), "The new government concept of american scientists T. Gebler and D. Ozborn", Ph.D. Thesis, *Natsionalna akademiia derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, Kyiv, Ukraine.

12. Medvediev, I. A. (2004), "Public administration of a regional complex of continuing vocational education (for example, Sumy region)", Ph.D. Thesis, *Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia*, Kharkiv, Ukraine.

13. Obolenskyi, O. Yu. Melnyk, F. Vasina, A. Yu and Hordiienko, L. Yu. (2003), *Derzhavne upravlinnia* [Public administration], *Znannia-Pres*, Kyiv, Ukraine.

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995), *The Law of Ukraine "The fight against corruption"* available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin//laws/main.cgi> (Accessed 22 August 2018).

15. Korzhenka, V. V. Meltiukhovoii, N. M., (2011), *Publichne administruvannia v Ukraini* [Public administration in Ukraine], *KharRI NADU "Mahistr"*, Kharkiv, Ukraine.

16. Rait, H. (1994), *Derzhavne upravlinnia* [Public administration], *Osnovy*, Kyiv, Ukraine.

17. Filipova, N. V. (2015), "The change in ratio is understood as "public administration", "good governance", "public management" in the system of socio-political transformation", *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 6, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_6_5 (Accessed 8 Aug 2018)

18. Chernov, S. I. (2014), "Public administration", *Zbirka leksiiv z dystsypliny*, [Text of the lecture on discipline], *Kharkiv National University of Urban Economy O. M. Beketova*, Kharkiv, Ukraine, p. 98.

19. Yastrem'ska, O.M. (2015) *Publichne administruvannia* [Public administration], *KhNEU im. S. Kuznetsia*, Kharkiv, Ukraine.

20. Bouckaert, G. (2002), *Modernizing the Rechtsstaat: Paradoxes of the Management Agenda*, *Duncker & Humblot*, Berlin, Germany.

21. Fox, W. Schwella, E. and Wissink, H. (2004), *Public Management*. Sun Press, Stellenbosh Republic of South Africa, pp. 4—6.

22. Johns, M. (2004), "Intergovernmental Innovation and the Administrative State in Canada" *NISPAcee.*, Vilnius, Lithuania, pp. 245—257.

23. Johns, M. (2008), "Public Management Reforms in Central and Eastern Europe" *NISPAcee Press*, vol. 7, pp. 287—291.

24. *Public Administration Review*, vol. 56, No. 3 (May — Jun., 1996), pp. 247—255.

25. Pollitt C, Bouckaert G. (2004), "Public Management Reform: A Comparative Analysis", *Oxford: University Press*, pp. 12—13; 24—38; 65—103.

Стаття надійшла до редакції 05.09.2018 р.